

HERKÜL MİLLAS
17 Şubat 2015, Salı
ZAMAN GAZETESİ

İşte bir yanlış soru daha! Çünkü aslında ikilem yok: Bir devrim aynı anda romantik de olabilir; romantizm ise devrim görünümü edinebilir.

Romantizm derken, heyecanı, coşkuyu, riskli yaşamı, farklı görünme tutkusunu, bilinmeyen mecralarda maceralar arayan ruh halini kastediyorum. On dokuzuncu yüzyılda Avrupa'yı saran romantizm akımı beraberinde idealler yolunda ölümü göze almayı ve gururla başkaldırımı temsil eden milliyetçi hareketleri de doğurdu. Bu yüzden romantizm ile toplumsal devrimi ayırmak her zaman pek olanaklı ve mantıklı değil. J.J. Rousseau'nun ve J.G. Herder'in etkisi hem Fransız Devrimi'ne benzeyen hareketlerde, ama Nazizm'de de görülür.

Son haftalarda Yunanistan geçmişte pek görülmemiş bir birlik içinde. Kamuoyu yoklamaları yeni

hükümete desteğin yüzde 80'ler dolaylarında olduğunu gösteriyor. Ülkeye borç vermiş olanlarla pazarlıkların yürütüldüğü bu günlerde sokaklara dökülmüş olan kalabalıklar, halkın mali sıkıntılarından, ülkeye yapılmış haksızlıklardan ve incinen milli haysiyetten söz ediyor. Bu konuda görüş birliği sağlanmış. Ekonomide başka bir yol ve farklı bir siyaset genel bir istek. "Yeter artık" duygusu çok yaygın. En iyimser olanlar ise ülkenin tarihinde, hatta Avrupa'da yeni bir siyasetin ve düzenin doğuşunu görüyor.

Bu genel hava, pek çok ülkede ve tabii Türkiye'de de, haklı bir başkaldırı ve daha ileri bir toplumu doğuracak siyasi arayış olarak yorumlanıyor. Ancak bazı haller göz önüne alınca kaygı nedeni de olabiliyor. Yaygın görüşleri ve duyguları belli bazı parametrelerle bir arada alınca ortaya ilginç bir algılar ağı çıkıyor. Özetleyerek sıralıyorum: 1) (Aşırı) sol ve sağ, hükümet koalisyonunda birleşti. 2) Resmen bu ittifakın dışında kalan Komünist Partisi ve ırkçı Altın Şafak bile "ortak düşmana" karşı bir tutum içinde; yani dolaylı olarak "Batı"ya karşı hükümetin arkasında. 3) Ortak düşman, yani Öteki, başta Almanya olmak üzere "Batı": "bize baskı yapan" Avrupa Birliği, IMF vb. 4) Biz-Onlar algısında Yunan tarafı bütünüyle masum sayılıyor: krizde sorumlu sayılmıyor.

5) "Batı" alacaklı olarak değil, "bize borçlu olan taraf" olarak algılanıyor. Özellikle yetmiş yıl önce Nazilerden kalan borçlar hatırlatılıyor.

6) Hükümete en yakın olan gazetede Alman siyasiler karikatürlerde "sizi sabun yapacağız" diyen Nazi giysili kimseler olarak gösteriliyor. 7) Millet olarak "Biz", Avrupa'da ve hatta dünyada öncü olarak görülüyor. Yunanlıların bu üstünlüğü dolaylı ama pek kuşku bırakmayacak biçimde sık tekrarlanıyor. 8) Kısacası, "biz" kıvancı ile günah keçisi "öteki" algısı mağduriyet duygusunun üstünde yükseliyor. Sosyalizm millilikle bir arada yaşanıyor. Bütün bunlar size yakın geçmişte yaşanan kötü bir ideolojiyi hatırlatıyor mu?

Türkiye'den Yuna-nistan'a bakmak ise bambaşka bir olay. Bazı Türkler özledikleri bazı durumları Yunanistan'da gördükçe coşup alkışlıyorlar. Onları anlayabiliriz. Başbakan ateist olduğunu söyleyebiliyor, dini yemine karşı çıkabiliyor. Ancak yaptığı laikliğin temel ilkesini uygulamaktır. Ama bu sorun "Batı'da" ve Yunanistan'da aşılmış bir durumdur; mesele yapılacak önemli bir olay değildir. Önemli olan Türkiye'de laikliğin hâlâ yerleşememiş olmasıdır. Taşra protokolüne bağlı Türkiye'de kravatsız dolaşan siyasiler de önemli sayılabilir. Ancak bu olay dünyada sıradan romantik bir çocukluk hastalığı olarak görülür ve gülümseyerek geçiştirilir. Batı'ya "kafa tutmak" ise kuşkusuz cesaret işidir; ama bu yarar sağlayan bir tutum mudur, o başka. Bu cesaret Edmond Rostand'ın kahramanı Cyrano de Bergerac'ı da akla getirebilir. Bu kahraman sonunda sevgilisine ulaşamadan ölür; ama şerefini koruyarak! Ben şahsen çözüm üreten girişimleri, etkili çıkışlara tercih ediyorum. (Siriza'nın ödün vermeye başlamasını,

borçlarımızı ödeyeceğiz, yeniden borç istemeyeceğiz demesini önemsiyorum.) Bir siyasinin motosiklete binmesi, evlenmeden biriyle aile kurması, komünist olduğunu saklamaması, sokakta kendi başına dolaşması Türkiye’den bakınca önemli sayılabilir; ama “Batı’da” bu normal hayattır. Yunanistan’ın sorunları bunlar değildir.

AB’ye karşıtlık doğru bir politika mı?

Yunanistan’ın bir milyonu aşan işsizi var. Bunlar için işyerleri gerekli–yaklaşık yüz bin işyeri. İşyerleri için yatırım şart, yatırım için ise yatırımcı ve sermaye. Ülkenin üretimini artırması gerekli. Bu yazıyı yazdığım günlerde, herhalde telaşlanan Çin Başbakanı Tsipras’ı telefonla arayıp Çin yatırımlarını desteklemesini istedi. Panik içinde başka yatırımcılar, ilgililerin devletçi ekonomi beyanlardan sonra kaçış yolunda –örneğin İtalyan Terna ve yabancı petrol arama şirketleri ülkeden uzaklaşıyor. Gerekli toplumsal reformları yapmayan ülke, yatırımlara uygunluk açısından dünyada son sıralarda.

Yeni hükümetin sembolik anlam açısından önemli olan girişimleri ve vaatleri oldu. Siyasilerin pahalı arabaları satılacak, yoksul kitlelerin vergileri düşürülecek, yoksullara bedava elektrik sağlanacak. Yani eşitlik sağlama açısından niyetler kuşkusuz çok iyi. Yabancı kaçak çalışanlara da iyi davranılacak, sosyal devlet güçlenecek. Ancak başka yanlış bir anlayış hep gündemde: kemer sıkma politikasına son verilmeli, kalkınma sağlanmalı deniliyor. Bunlar kulağa hoş gelebilir; ancak kemer sıkma politikasını önerenler, bunu zaten kalkınmanın sağlanması ve işsizliğe karşı bir çözüm üretilmesi için istiyorlar. Asıl soru başkadır: kalkınma hangi önlemlerle sağlanır? Bu sorunun cevabı Yunanistan’da “troykaya, memorandumuna son verelim” biçimindedir. “Piyasaya para aktarılınsın” denmektedir. Hangi para? Kim, nasıl sağlayacak bunu? Son on yıllarda AB’den milyarlar sağlandı ve piyasaya aktarıldı. Sonuç neden kalkınma olmadı da iflas oldu? Üretim kapasitesi olmayan bir ülkede Keynes önlemleri yararlı olabilir mi?

Şu an Yunanistan ve AB farklı sorular soruyor ve doğal olarak farklı hedefler peşinde. Bir taraf oldukça soyut, milli gururu okşayan bir söylem üretiyor. Öteki taraf oldukça pragmatik. Bir an için Yunanistan önerilerinin çok doğru olduğunu kabul edelim. İflas eşiğinde olan küçük bir ülke 27 Avrupa ülkesine farklı bir programı kabul ettirebilir mi? Yunanistan’ın tutumuna romantik demem bu retorik sorudan dolayıdır. Mesele kravat veya kemer sıkma olayı değildir; çok yanlış bir ekonomik proje arayışıdır. Önümüzdeki haftalarda gelişmeler çok öğretici olacak.